

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՇԱՐՆԵՐ ԵՎ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐ
NATURAL RESOURCES AND ENVIRONMENT
ПРИРОДНЫЕ РЕСУРСЫ И ОКРУЖАЮЩАЯ СРЕДА

Անտառային ֆոնդի տարածքը Հայաստանի Հանրապետության տարածքի այն մասն է, որը ծածկված է անտառով, ինչպես նաև այն ոչ անտառապատ տարածքը, որը տրամադրված է անտառային տնտեսության կարիքների համար: Անտառային ֆոնդը ներառում է անտառապատ տարածքը (փաստացի ծածկված ծառերի տեսակներով, տնկիների տարատեսակներով), ոչ անտառապատ տարածքը՝ գյուղատնտեսական հողատեսքեր (վարելահող, խոտհարք, արոտավայր և այլն), հատուկ նշանակության տարածքներ (ճանապարհներ, ջրանցքներ, տնամերձեր և այլն), ինչպես նաև ճահճային տարածքներ, ավազուտներ, հեղեղատներ, թեք լեռնալանջեր և այլն:

Տարածքի անտառապատությունը անտառով ծածկված մակերեսի հարաբերությունն է հանրապետության ողջ տարածքին:

Փայտանյութի ընդհանուր պաշարը փայտանյութի աճող մասի, անկումների (տասպակվածքների) և միջանկյալ օգտագործման պաշարների գումարն է:

Անտառչինարարությունը միջոցառումների համակարգ է, որն իր մեջ ներառում է անտառի սահմանների որոշումը, անտառի բաժանումը մասերի և անտառտնկիների հատվածների, խմբերի, պաշտպանվածության կարգերի (ջրապահական, պաշտպանողական, սանիտարահիգիենիկ, առողջարարական և այլն), անտառային ֆոնդի գույքագրումը (անտառի մակերեսը և փայտանյութի պաշարը), անտառի տարեկան օգտագործման ծավալների որոշումը (հաշվարկային անտառահատում), անտառվերականգնումը և այլն:

Անտառվերականգնումը միջոցառումների անցկացումն է ուղղված հատատեղերի, այրված, ամալացած վայրերի, քացատների և նախկինում անտառածածկ այլ մակերեսների վերականգնմանը: Անտառվերականգնումը ներառում է անտառի տնկումը, ցանքսը և անտառի բնական վերականգնմանն աջակցող միջոցառումները:

Forest area is a part of forest covered territory of Armenia as well as territory not covered by forest, but used for forestry needs. Forest stock includes forest area, i.e. forest covered territory (actually covered by plantations of trees) and territory not covered by forest but intended for forestation (burnt out areas, cutting areas, waste grounds, glades, areas of dead plantations). Besides, forest stock includes non-forest areas: agricultural lands (hayfields, pastures, arable land), special purpose areas (roads, ditches, country estates etc.), and also swamps, sands, ravines, steep hillsides and other territories.

Forest content - ratio of forest covered territory to the whole territory of the republic.

Total stock of timber - the sum of growing part of timber, felling and intermediate use stock.

Forest management is the system of activities comprising demarcation, division of forests into plots, groups and categories (water protection forests, sanitary forests, etc); inventories of forest resources (forest area and timber stocks); estimation of the size of annual felling area; reforestation and other activities.

Reforestation comprises activities aimed at restoration of forests on cutting areas, burnt out areas, waste grounds, glades and other former forest lands. Reforestation includes planting, sowing and measures promoting natural renewal of forests.

Площадь лесного фонда-это часть территории Республики Армения, занятая лесом, а также не занятая им, но предназначенная для нужд лесного хозяйства. Лесной фонд включает площадь покрытую лесом (фактически занятую древесными породами, насаждениями разных видов), не покрытую лесом: сельскохозяйственные угодья (пашни, сенокосы, пастбища), площади особого назначения (дороги, канавы, усадьбы и др.), а также площади болот, песков, оврагов, крутых склонов и другие территории.

Лесистость территории - отношение покрытой лесом площади ко всей территории республики.

Общий запас древесины -сумма запасов растущей части древостоя, отпада и промежуточного пользования.

Лесоустройство - система мероприятий, включающая определение границ, деление леса на выделы и участки лесонасаждений, группы, категории защитности (водоохранные, защитные, санитарно-гигиенические и оздоровительные и т.д.); инвентаризацию лесного фонда (площадь леса и запас древесины); определение размера ежегодного пользования лесом (расчетная лесосека), лесовосстановление и другие.

Лесовосстановление - проведение мероприятий по восстановлению лесов на вырубках, гарях, пустырях, прогалинах и иных бывших под лесом площадях. Лесовосстановление включает посадку, посев леса и содействие естественному возобновлению леса.

Գլխավոր օգտագործման անտառ-
հատումը և անտառվերականգնողական
հատումները փայտանյութի պատրաստ-
ման նպատակով հասուն ծառերի
հատումն է:

**Անտառպաշտպանական հատում-
ներն** իրականացվում են ըստ տնկիների
աճի ու զարգացման և նպատակա-
ուղղված են ծառերի և թփերի մի մասի
պարբերական հատմամբ տնկարկների
մնացած մասի հետագա աճի պայ-
մանների բարելավմանը:

**Բնական աղբյուրներից ջրառն օգտա-
գործման նպատակով՝** մակերևութային
ջրամբարներից և ստորգետնյա հորիզոն-
ներից հետագա օգտագործման նպա-
տակով վերցված ջրային պաշարների
ծավալն է: Այս ցուցանիշի մեջ չի հաշ-
վառվում էլեկտրաէներգիայի արտադրու-
թյան ժամանակ հիդրոհանգույցներով
բաց թողնված, ձկան բացթողման ջրի
բանակությունները և այլն:

Ջրօգտագործումը (ջրապահումը)
տարբեր կարիքների բավարարման
նպատակով տարբեր ջրաղբյուրներից
վերցված ջրային պաշարների օգտագոր-
ծումն է: Այստեղ չեն հաշվառվում շրջա-
դարձային ջրօգտագործումը, ինչպես նաև
կեղտաջրերի և կոլեկտորացամաքուր-
դային ջրերի կրկնակի օգտագործումը:

Կեղտաջրերի բացթողումը մակերևու-
թային ջրային օբյեկտներ իր մեջ
ներառում է չափորոշային մաքուր,
չափորոշային մաքրված և կեղտաջրերի
ծավալները:

Չափորոշային մաքուր կեղտաջրերն
այն հոսքերն են, որոնք առանց մաքրելու
թափելը ջրային օբյեկտներ չի հանգեց-
նում ջրօգտագործման հսկվող հատ-
վածքներում կամ կետերում ջրի որակի
չափորոշների խախտմանը:

**Չափորոշային մաքրված կեղտաջրե-
րը** համապատասխան մաքրման կա-
ռույցներում մաքրված կեղտաջրերն են,
որոնց մաքրվելուց հետո բացթողնումը
ջրային օբյեկտներ չի հանգեցնում
ջրօգտագործման հսկվող կետերում ջրի
որակի չափորոշների խախտմանը,
այսինքն այդ կեղտաջրերում աղտոտիչ
նյութերի պարունակությունը պետք է
համապատասխանի արտահոսքի սահ-
մանային թույլատրելի չափա-
քանակներին:

**Fellings of forests of main use and
reforestation fellings** are carried out in
mature forests for procurement of timber.

Maintenance fellings are carried out
in the process of growing and maturing of
plantations. It supposes cutting down of
selected trees and bushes to secure better
conditions of growth for other trees.

**Water abstraction from natural
sources** is removal of water from surface
water bodies and aquifers for consumption.
This does not include water used for electric
power generation, ship locking, passage of
fish and maintenance of navigable depth.

Water consumption (use) means use
of water removed from different sources for
communal and household needs.
Consumption of recycled water and reuse
of waste and sewage water is excluded.

**Waste water discharge into surface
reservoirs** includes amounts of water pure
corresponding to standards, water purified
according to standards and contaminated run-
offs.

**Waste water pure according to
standards** refers to run-offs that discharged
without treatment do not deteriorate quality
standards in monitored places of water
supply.

**Waste water purified according to
standards** is defined as run-offs purified at
treatment plants. Discharge of this water
does not deteriorate quality standards in
monitored place of water supply, i.e. the
pollutants' content should correspond to the
agreed maximum permissive discharge.

**Рубки леса главного пользования
и лесовосстановительные рубки** про-
водятся в спелых древостоях для заготов-
ки древесины.

Рубки ухода за лесом проводятся по
мере роста и развития насаждений и зак-
лючаются в периодической вырубке час-
ти деревьев и кустарников, направленной
на улучшение условий для дальнейшего
выращивания оставляемой части насаж-
дений.

**Забор воды из природных источни-
ков** - объем изъятия водных ресурсов из
поверхностных водоемов и подземных
горизонтов с целью дальнейшего исполь-
зования воды. В этот показатель не вклю-
чается объем пропуска воды через гид-
роузлы для производства электро-
энергии, пропуска рыбы и другие.

**Водопотребление (использование
воды)** - использование забранных из раз-
личных источников водных ресурсов для
удовлетворения хозяйственных нужд.
Сюда не включаются оборотное водопот-
ребление, а также повторное использова-
ние сточной и коллекторно-дренажной
воды.

**Сброс сточных вод в поверхностные
водоемы** включает в себя объемы нор-
мативно-чистых, нормативно-очищенных
и загрязненных стоков.

**Нормативно-чистые сточные
воды** - стоки, отведение которых без
очистки в водные объекты не приводит к
нарушению норм и качества вод в конт-
ролируемом створе или пункте водо-
пользования.

**Нормативно-очищенные сточные
воды** - стоки, которые прошли очистку
на соответствующих сооружениях, и от-
ведение которых после очистки в водные
объекты не приводит к нарушению норм
качества воды в контролируемом створе
или пункте водопользования, то есть со-
держание загрязняющих веществ в этих
сточных водах должно соответствовать
утвержденному предельно-допустимому
сбросу.

Կեղտաջրերն արտադրական և կենցաղային (կոմունալ) հոսքերն են (չմաքրված կամ ոչ բավարար մաքրված), որոնք բաց են թողնվել մակերևութային ջրային օբյեկտներ և որոնցում պարունակվող աղտոտիչ նյութերի քանակությունը գերազանցում է սահմանային թույլատրելի չափաքանակներին:

Մթնոլորտային օդ վնասակար նյութերի արտանետման անշարժ (ամրակայված) աղբյուր է կոչվում շահագործման ընթացքում վնասակար նյութեր արտանետող ոչ շարժական տեխնոլոգիական ագրեգատը (սարք, սարքավորում և այլն), որից շահագործման գործընթացում անջատվում են վնասակար նյութեր:

Որսված (վնասազերծված) նյութերի քանակը ներառում է բոլոր տեսակի աղտոտիչները, որոնք որսվում (վնասազերծվում) են փոշեռսիչ (գազամաքրիչ) կայանքներում անշարժ (ամրակայված) աղբյուրներից անջատված վնասակար նյութերի ընդհանուր ծավալից:

Անշարժ (ամրակայված) աղբյուրներից մթնոլորտ արտանետված վնասակար նյութերի կազմում հաշվառվում է բոլոր աղտոտիչների ընդհանուր քանակը, որոնք օդային ավազան են արտանետվում ինչպես փոշեզգազամաքրիչ կայանքներից անցնելուց հետո, այնպես էլ առանց մաքրման (կազմակերպված և չկազմակերպված աղբյուրներից):

Արգելոցները՝ յուրահատուկ կամ աշխարհագրական գոտուն առավել բնորոշ տարածքի հատվածներ են, որոնք հանվել են տնտեսական օգտագործումից՝ բնության պահպանության և ուսումնասիրության նպատակով: Արգելոցների խնդիրներից է նաև կենդանիների և բույսերի արժեքավոր տեսակների վերականգնումը:

Բնական ազգային զբոսայգիները՝ բնական համակարգերի պահպանման նպատակով կազմակերպված հատուկ էկոլոգիական, պատմական, գեղագիտական արժեք ունեցող՝ բնական և մշակութային բնապատկերի բարենպաստ համատեղությամբ տարածքի հատվածներն են, որոնք օգտագործվում են հանգստի, լուսավորչական, գիտական և մշակութային նպատակներով:

Polluted waste water represents the run-offs discharged into surface water bodies without treatment (or after insufficient treatment), with pollutants' content exceeding the agreed MPD.

Stationary source of air polluting emissions is defined as immobile technological unit (device, apparatus, etc), that in the process of work emits contaminating substances in the air.

Volume of pollutants captured (detoxified) includes all types of pollutants captured (detoxified) by dust-arresting (gas-cleaning) plants out of the total volume of pollutants emitted by stationary sources.

Harmful substances emitted into atmosphere by stationary sources include total amount of all contaminants coming to air basin both after treatment at dust-arresting (gas-cleaning) plants (as a result of insufficient capture and treatment) and without treatment (contaminants from organized and non-organized sources).

Nature reserves - are the special territories typical for geographic zone, which are excluded from economic use to protect and study the nature. The purpose of nature reserves is the restoration of valuable animals and plants.

Natural national parks - are the territories for protection of natural complexes having ecologic, historic, aesthetic value in favorable combination with natural and cultural lands capes, they are used for rest, educational scientific purposes.

Загрязненные сточные воды - стоки, сброшенные в поверхностные водные объекты без очистки (или после неадекватной очистки) и содержащие загрязняющие вещества в количествах, превышающих утвержденный предельно-допустимый сброс.

Стационарным источником выделения вредных веществ в атмосферный воздух называется неподвижный технологический агрегат (установка, устройство, аппарат и т.п.), выделяющий в процессе эксплуатации вредные вещества.

Количество уловленных (обезвреженных) вредных веществ включает все виды загрязнителей, уловленных (обезвреженных) на пылеулавливающих (газоочистных) установках из общего их объема, отходящего от стационарных источников.

В состав вредных веществ, выброшенных в атмосферу стационарными источниками, входит общее количество всех загрязнителей, поступивших в воздушный бассейн как после прохождения пылегазоочистных установок (в результате неполного улавливания и очистки), так и без очистки (от организованных и неорганизованных источников).

Заповедники - уникальные или наиболее типичные для географических зон участки территории, изъятые из хозяйственного пользования для сохранения и изучения природного комплекса. Целью заповедников служит также восстановление ценных животных и растений.

Природные национальные парки - участки территории, образуемые для сохранения природных комплексов, имеющих особую экологическую, историческую и эстетическую ценность в силу благоприятного сочетания естественных и культурных ландшафтов, и используемые в рекреационных, просветительных, научных и культурных целях.

**ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՇԱՐՆԵՐ ԵՎ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐ - NATURAL RESOURCES AND ENVIRONMENT -
ПРИРОДНЫЕ РЕСУРСЫ И ОКРУЖАЮЩАЯ СРЕДА**

139. ՀՈՂԱՅԻՆ ՄԱԿԵՐԵՍԸ, 01.07.2007թ. դրությամբ

LAND AREA, as of 01.07.2007

ЗЕМЕЛЬНАЯ ПЛОЩАДЬ, на 01.07.2007г.

(1000 հա)

(1000 га)

(1000 ha)

01.07.2007

Ընդհանուր հողային տարածքը	2974.3	Общая площадь земель
Total land area		
այդ թվում՝ of which:		в том числе:
գյուղատնտեսական նշանակության հողեր agricultural land	2122.1	земли, сельскохозяйственного значения
բնակավայրերի հողեր settlements land	151.0	земли населенных пунктов
որից՝ of which		из них:
տնամերձ և այգեգործական (ամառա- նոցային) հողեր homestead and gardening land	94.6	приусадебные и садоводческие (дачные)
արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության հողեր land of industrial, use of entrails of the earth and other production purpose	28.2	земли промышленного, недрепользования и другого производственного значения
էներգետիկայի, կապի, տրանսպորտի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների հողեր land of objects of energetic, communication, transport, communal infrastructure	12.1	земли объектов энергетики, связи, транспорта, коммунальной инфра- структуры
հատուկ պահպանվող տարածքների հողեր land of special protected territories	229.3	земли особо охраняемых территорий
հատուկ նշանակության հողեր land with special purpose	31.7	земли особого значения
անտառային հողեր forest land	370.6	лесные земли
որից՝ of which:		из них:
անտառածածկ covered with forests	306.2	покрытые лесами
ջրային հողեր water land	28.6	водные земли
պահուստային հողեր reserve land	0.7	запасные земли

**ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՇԱՐՆԵՐ ԵՎ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐ - NATURAL RESOURCES AND ENVIRONMENT -
ПРИРОДНЫЕ РЕСУРСЫ И ОКРУЖАЮЩАЯ СРЕДА**

**140. ԸՆԴԵՐՔԻ ԵՐԿՐԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅՈՒՆ
MINERAL GEOLOGY AND PROSPECTING
ГЕОЛОГИЯ И РАЗВЕДКА НЕДР**

	2003	2004	2005	2006	2007	
Կատարված երկրաբանահետախուզական աշխատանքների ծավալը, ընդամենը, մլն. դրամ Total volume of geological-prospecting work, mln.drams	109.5	206.8	190.4	198.4	325.4	Объем проделанных геологоразведочных работ-всего, млн. драмов
այդ թվում՝ պետական բյուջեի հաշվին of which at the expense of state budget	24.9	15.5	42.2	24.0	38.4	в том числе за счет средств государственного бюджета
Հորատանցքերի միջին խորությունը, մ Average depth of holls, m	41.5	20.8	98.7	63.4	77.3	Средняя глубина скважин, м

**141.ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԵՎ ԲՆԱԿԱՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՎՐԱ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲՆՈՒԹԱԳՐՈՂ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԸ
MAIN INDICATORS CHARACTERIZING THE IMPACT OF HUMAN ECONOMIC ACTIVITY
ON THE ENVIROMENT AND USE OF NATURAL RESOURCES
ОСНОВНЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ, ХАРАКТЕРИЗУЮЩИЕ ВОЗДЕЙСТВИЕ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ОКРУЖАЮЩУЮ СРЕДУ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ**

	2003	2004	2005	2006	2007	
Ջրառը ջրաղբյուրներից, մլն. մ ³ Water abstraction from water resources, mln. m ³	1976	2803	2342	2827	3012	Забор воды из водных источников, млн. м ³
Ջրհեռացումը, մլն. մ ³ Waste water discharge, mln. m ³	349	346	340	363	295	Сброс сточных вод, млн. м ³
Մթնոլորտ արտանետված վնասակար նյութերը, 1000 տ Emissions of hazardous substances into atmosphere, 1000 t	176.2	196.7	199.3	188.4	183.9	Выброс вредных веществ в атмосферу, 1000 т
այդ թվում՝ of which:						в том числе:
արտանետման անշարժ աղբյուրներից from stationary sources	28.2	40.7	51.1	43.3	34.2	от стационарных источников
ավտոտրանսպորտից from vehicles	148.0	156.0	148.2	145.1	149.7	от автотранспорта

142. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ
MAIN ACTIVITIES IN FORESTRY
ПРОВЕДЕНИЕ ОСНОВНЫХ РАБОТ В ЛЕСНОМ ХОЗЯЙСТВЕ

	2003	2004	2005	2006	2007	
Անտառվերականգնումը, հա Reforestation, ha	700	801	3017	8925	6204	Лесовосстановление, га
այդ թվում՝ անտառի տնկում և ցանք of which planting and sowing of forests	298	656	582	86	756	в том числе: посадка и посев леса
Մատղաշ տնկիների փոխադրումն արժեքավոր անտառային տնկիների կարգի մեջ, հա Replenishment of valuable forests by young plantations, ha	327	27	49	55	164	Ввод молодых насаждений в категорию ценных лесных насаждений, га
Վերականգնողական և գլխավոր օգտագործման անտառային հատումներ. Fellings of forests of main use and reforestation fellings:						Рубки леса главного пользования и лесовосстановительные рубки:
մակերեսը, հա area, ha	2940	737	1293	1807	1887	площадь, га
հատվել է լիկվիդային փայտանյութ, 1000 խիտ մ ³ liquid timber felled, 1000 m ³ of trunk wood	56.6	12.9	25.7	30.8	49.3	вырублено ликвидной древесины, 1000 плотных м ³
Անտառխնամքի և սանիտարական նպատակներով անտառահատումներ. Maintenance and sanitary fellings						Рубки по уходу за лесом и санитарные рубки:
մակերեսը, հա area, ha	3683	764	1781	2446	12644	площадь, га
հատվել է լիկվիդային փայտանյութ, 1000 խիտ մ ³ liquid timber felled, 1000 m ³ of trunk wood	76.0	108.0	84.1	65.6	65.4	вырублено ликвидной древесины, 1000 плотных м ³

**ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՐԱՐՆԵՐ ԵՎ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐ - NATURAL RESOURCES AND ENVIRONMENT -
ПРИРОДНЫЕ РЕСУРСЫ И ОКРУЖАЮЩАЯ СРЕДА**

**143. ԱՆՏԱՌՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒՄԸ ՎՆԱՍԱՏՈՒՆԵՐԻՑ ԵՎ ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ
ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ
FOREST PROTECTION FROM VERMIINS AND FOREST DISEASES
ЗАЩИТА ЛЕСОВ ОТ ВРЕДИТЕЛЕЙ И БОЛЕЗНЕЙ ЛЕСА**

(1000 ha)
(1000 ha)

(1000 га)

	2003	2004	2005	2006	2007	
Վարակված օջախների ընդհանուր մակերեսը Total surface of infected hearths	13.8	20.4	20.2	30.0	19.5	Общая площадь зараженных очагов
այդ թվում՝ վարակված անտառային հիվանդություններով of which: infected by forest diseases	2.0	4.2	4.3	5.7	10.8	в том числе: зараженных лесными заболеваниями
Բուժում պահանջող վարակված օջախների մակերեսը Surface of infected hearths demanding treatment	13.8	16.8	20.5	20.4	30.0	Площадь зараженных очагов, требующих лечение
Պայքարի միջոցառումներով վերացված վարակված օջախների մակերեսը Surface of infected hearths liquidated by fight measures	1.7	0.7	0.1	19.8	24.8	Ликвидировано площади зараженных очагов мерами борьбы

**144. ԱՆՏԱՌԱՆԱՆՏՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՀՐԳԵՀՆԵՐ
FOREST BREACHES AND FOREST FIRES
ЛЕСОНАРУШЕНИЯ И ЛЕСНЫЕ ПОЖАРЫ**

	2003	2004	2005	2006	2007	
Անտառախախտումների քանակը Number of forest breaches	1927	1090	823	473	403	Число лесонарушений
այդ թվում՝ անօրինական անտառահատումներ of which: illegal forest fellings	1732	926	713	345	269	в том числе: незаконная рубка леса
Հրդեհների քանակը, դեպք Number of forest fires, cases	4	2	10	10	1	Число пожаров, случаев
Հրդեհված անտառածածկ տարածքը, հա Forest area affected by fires, ha	0.4	1.5	20.1	299.2	12.5	Лесная площадь, охваченная пожарами, га
Անտառային հրդեհների պատճառած վնասը, ընթացիկ գներով, մլն. դրամ Damage caused by forest fires, at current prices, mln.drams	-	1.0	15.7	500.2	-	Ущерб, причиненный лесными пожарами, в текущих ценах, млн. драмов

**ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՇԱՐՆԵՐ ԵՎ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐ - NATURAL RESOURCES AND ENVIRONMENT -
ПРИРОДНЫЕ РЕСУРСЫ И ОКРУЖАЮЩАЯ СРЕДА**

145. ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐԳԵԼՈՑՆԵՐ, ԱՐԳԵԼԱՎԱՅՐԵՐ ԵՎ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՐԿԵՐ
STATE NATURE RESERVES, FOREST RESERVE AREAS AND NATIONAL PARKS
ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ЗАПОВЕДНИКИ, ЗАПРЕТНЫЕ ЗОНЫ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ПАРКИ

	2003	2004	2005	2006	2007	
Պետական արգելոցների և ազգային պարկերի քանակը Number of state nature reserves and national natural parks	5	5	5	5	5	Число государственных заповедников и национальных парков
դրանց տարածքը, 1000 հա their area, 1000 ha	218.2	218.2	218.2	222.5	201.1	их площадь, 1000 га
Պետական արգելոցների և ազգային պարկերի պահպանման ծախսերը, մլն. դրամ Cost of maintenance of state nature reserves and national parks, mln. drams	249.3	266.5	270.3	464.5	592.5	Затраты на содержание государственных заповедников и национальных парков, млн. драмов
Պետական արգելավայրերի քանակը Number of state restricted areas	23	23	23	23	25	Число государственных запретных зон
դրանց տարածքը, 1000 հա their area, 1000 ha	81.7	81.7	89.4	81.7	89.5	их площадь, 1000 га

146. ՋՐԱՆՐ ԵՎ ՋՐՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ
WATER ABSTRACTION AND CONSUMPTION
ВОДОЗАБОР И ВОДОПОТРЕБЛЕНИЕ

(մլն. մ³) (mln. m³) (млн. м³)

	2003	2004	2005	2006	2007	
Ջրառը, ընդամենը Total water abstraction	1976	2803	2342	2827	3012	Водозабор - всего
այդ թվում՝ ստորգետնյա աղբյուրներից of which, from underground sources	474	622	557	611	758	в том числе из подземных источников
Ընդամենը օգտագործվել է ջուր Total consumption	1430	1782	1905	1991	2145	Всего использовано воды
այդ թվում ըստ կարիքների՝ of which for:						в том числе на:
տնտեսական և խմելու household and drinking purposes	98	78	69	102	108	хозяйственно-питьевые нужды
արտադրական industrial purposes	222	177	70	96	147	производственные нужды
գյուղատնտեսական ջրամատակարարման, ոռոգման, ջրարքիացման և այլ agricultural water supply, irrigation, supplying with water and other	1110	1527	1766	1793	1890	сельскохозяйственное водоснабжение-орошение, обводнение и другие

**ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՇԱՐՆԵՐ ԵՎ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐ - NATURAL RESOURCES AND ENVIRONMENT -
ПРИРОДНЫЕ РЕСУРСЫ И ОКРУЖАЮЩАЯ СРЕДА**

Շարունակություն
Continued
Продолжение

	2003	2004	2005	2006	2007	
Ընդհանուրի նկատմամբ, % In % of total	100	100	100	100	100	К итогу, %
այդ թվում ըստ կարիքների՝ of which for:						в том числе на:
տնտեսական և խմելու household and drinking purposes	7	4	4	5	5	хозяйственно-питьевые нужды
արտադրական industrial purposes	15	10	4	5	7	производственные нужды
գյուղատնտեսական ջրամատակարարման, ոռոգման, ջրարքիացման և այլ agricultural water supply, irrigation, supplying with water and other	78	86	92	90	88	сельскохозяйственное водоснабжение-орошение, обводнение и другие

**147. ԿԵՂՏԱԶՐԵՐԻ ՀԵՌԱՑՈՒՄԸ
WASTE WATER DISCHARGE
ОТВЕДЕНИЕ СТОЧНЫХ ВОД**

(մլն. մ³)
(mln. m³)

(млн. м³)

	2003	2004	2005	2006	2007	
Հեռացված կեղտաջրեր, ընդամենը Waste water discharge-total	349	346	340	363	295	Отведенные сточные воды-всего
դրանցից՝ of which:						из них:
չափորոշային մաքուր (առանց մաքրման) pure (corresponding to standards; without purification)	29	107	102	124	129	нормативно-чистые (без очистки)
չափորոշային մաքրված purified according to standards	143	101	81	89	75	нормативно-очищенные
կեղտոտված polluted	177	138	157	150	91	загрязненные

**ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՇԱՐՆԵՐ ԵՎ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐ - NATURAL RESOURCES AND ENVIRONMENT -
ПРИРОДНЫЕ РЕСУРСЫ И ОКРУЖАЮЩАЯ СРЕДА**

**148. ՄԹՆՈՒՆՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴՆ ԱՂՏՈՏՈՂ ԱՆՇԱՐԺ (ԱՄՐԱԿԱՅՎԱԾ) ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻՑ
ԱՆՋԱՏՎԱԾ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄԸ ԵՎ ՈՐՍՈՒՄԸ
EMISSION OF THE MOST WIDESPREAD POLLUTANTS PRODUCED BY STATIONARY
SOURCES OF AIR POLLUTION
ВЫБРОСЫ И УЛАВЛИВАНИЕ ВРЕДНЫХ ВЕЩЕСТВ, ОТХОДЯЩИХ ОТ СТАЦИОНАРНЫХ
ИСТОЧНИКОВ ЗАГРЯЗНЕНИЯ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА**

	2003	2004	2005	2006	2007	
Ընդամենը արտանետվել են վնասակար նյութեր, 1000 տ Total emission of pollutants, 1000 t	28.2	40.7	51.1	43.3	34.2	Всего выброшено вредных веществ, 1000 т
դրանցից՝ including:						из них:
ծծմբային անհիդրիդ sulphur anhydride	9.9	19.5	24.8	27.3	25.6	сернистого ангидрида
ազոտի օքսիդներ nitric oxides	2.6	2.5	1.7	1.6	1.7	окислов азота
ածխածնի օքսիդ carbon monoxide	12.7	15.7	20.4	10.3	2.7	окиси углерода
ցնդող օրգանական միացություններ volatile organic compounds	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	летучих органических соединений
Որսված և վնասազերծված են վնասակար նյութեր, 1000 տ Pollutants captured and detoxified, 1000 t	20.8	33.1	139.4	97.6	172.1	Уловлено и обезврежено загрязняющих веществ, 1000 т
անշարժ (ամրակալված) աղբյուրներից անջատված ընդհանուր աղտոտիչ նյութերի նկատմամբ, % in % of total amount of pollutants produced by stationary sources	42.4	44.8	73.2	69.3	83.4	от общего количества отходящих загрязняющих веществ от стационарных источников, %

**149. ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՅՈՒՄԸ, ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ԵՎ ՎՆԱՍԱԶԵՐԾՈՒՄԸ
FORMATION, UTILIZATION AND DETOXICATION OF WASTES IN ESTABLISHMENTS
ОБРАЗОВАНИЕ, ИСПОЛЬЗОВАНИЕ И ОБЕЗВРЕЖИВАНИЕ ОТХОДОВ В ОРГАНИЗАЦИЯХ**

(1000 տոննա) (1000 tons)			
Տարիներ Years Годы	Առաջացել է Formation Образовалось	Օգտագործվել է Utilization Использовано	Վնասազերծվել է Detoxication Обезврежено
2003	16107.0	0.6	0.3
2004	17660.0	0.8	1.0
2005	11237.5	0.8	2.5
2006	12420.7	0.8	2.3
2007	13346.0	2.5	2.5

**ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՇԱՐՆԵՐ ԵՎ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐ - NATURAL RESOURCES AND ENVIRONMENT -
ПРИРОДНЫЕ РЕСУРСЫ И ОКРУЖАЮЩАЯ СРЕДА**

150. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ԲՆՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՎՃԱՐՆԵՐԸ
PAYMENTS FOR ENVIRONMENT PROTECTION AND USE OF NATURAL RESOURCES
ПЛАТА НА ОХРАНУ ПРИРОДЫ И ЗА ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЕ

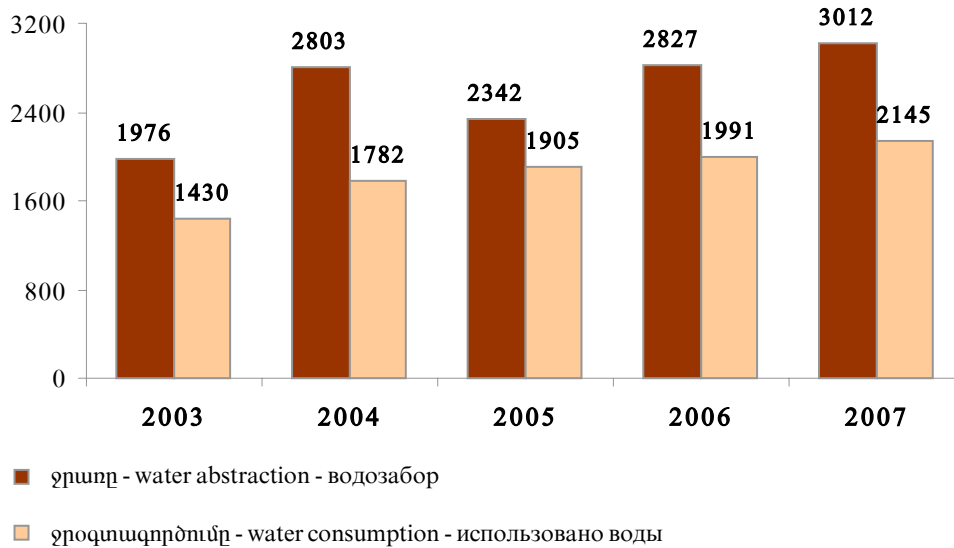
(մլն. դրամ)
(mln. drams)

(млн. драмов)

	2003	2004	2005	2006	2007	
Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարները Payments for environment protection, and use of natural resources	1132.6	1728.6	3428.3	4117.2	4105.9	Плата за природопользование и на охрану природы
բնապահպանական environment protection	308.9	171.1	903.3	632.2	572.7	на охрану природы
որից՝ ըստ ուղղությունների. of which by directions:						из них по направлениям:
անշարժ աղբյուրներից մթնոլորտային արտանետումների դիմաց for air polluting emissions from stationary sources	40.9	58.0	117.8	172.7	176.3	за атмосферные выбросы от стационарных источников
աղտոտիչ նյութերը ջրային օբյեկտներ և կոյուղի թափելու դիմաց for harmful substances discharge in to water bodies and sewerage	250.2	93.4	760.3	424.7	340.6	за сброс загрязняющих веществ в водоемы и канализацию
թափոնների տեղադրման դիմաց for waste location	9.9	10.1	11.9	19.6	30.5	за размещение отходов
ՀՀ-ում արտադրված և իրացված, շրջակա միջավայրին վնաս պատճառող ապրանքների դիմաց for harmful goods produced and realized in RA	7.9	9.6	13.3	15.2	25.3	за товары, произведенные и реализованные в РА и причиняющие вред окружающей среде
բնօգտագործման use of natural resources	823.7	1557.5	2525.0	3485.0	3533.2	за природопользование
որից՝ ըստ ուղղությունների. of which by directions:						из них по направлениям:
բնական պաշարների օգտագործման դիմաց for use natural resources	762.0	1499.3	2437.4	3394.4	3470.5	за использование природных ресурсов
կենսապաշարների օգտագործման դիմաց for use of life stocks	61.7	58.2	87.6	90.6	62.7	за использование биоресурсов

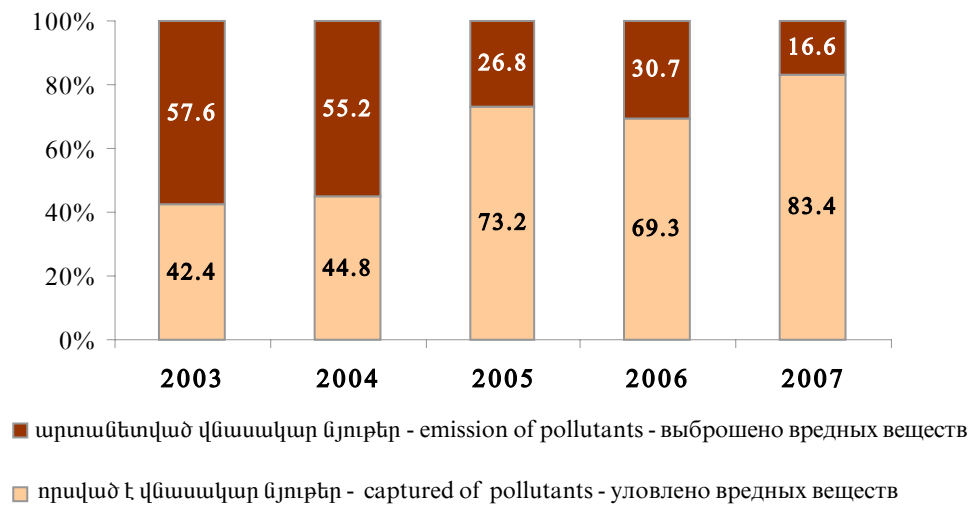
ԹԱՐՄ ՋՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ
FRESH WATER CONSUMPTION
ПОТРЕБЛЕНИЕ СВЕЖЕЙ ВОДЫ

միլիոն խորանարդ մետր - million cubic metre- миллион кубических метров

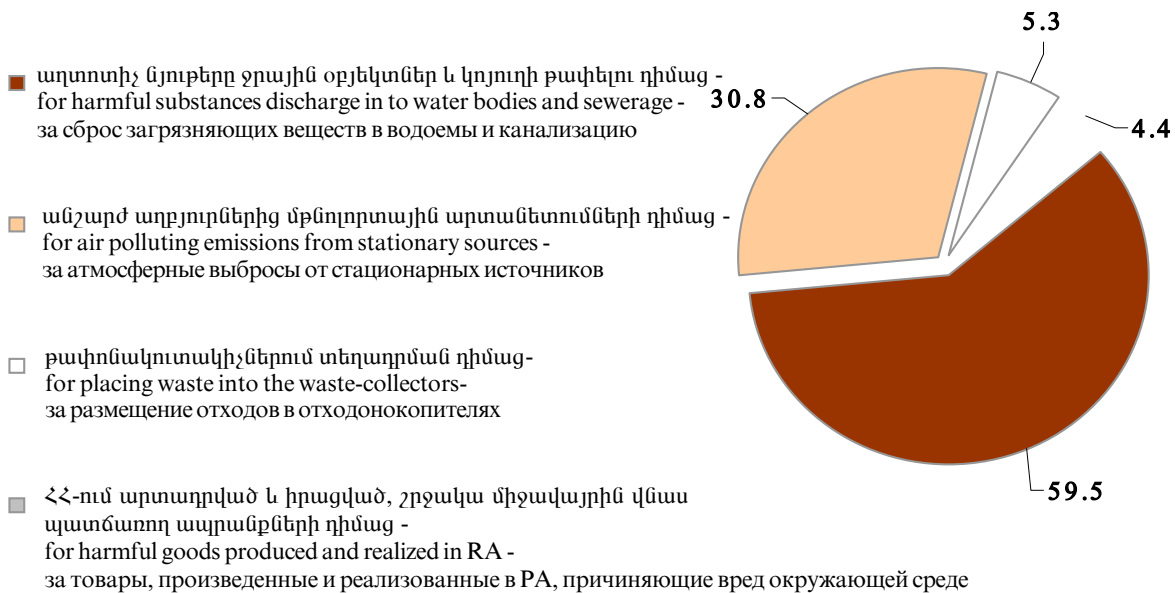
ՄԹՆՈՒՆՈՐՏԱՅԻՆ ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄՆԵՐԸ ԵՎ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՈՐՍՈՒՄԸ
EMISSION AND CAPTURE OF POLLUTANTS PRODUCED BY STATIONARY SOURCES OF AIR POLLUTION
ВЫБРОСЫ В АТМОСФЕРУ И УЛАВЛИВАНИЕ ВРЕДНЫХ ВЕЩЕСТВ

սոկոսներով՝ անջատվածից - in percents from amount of pollutants - в процентах от отходящих

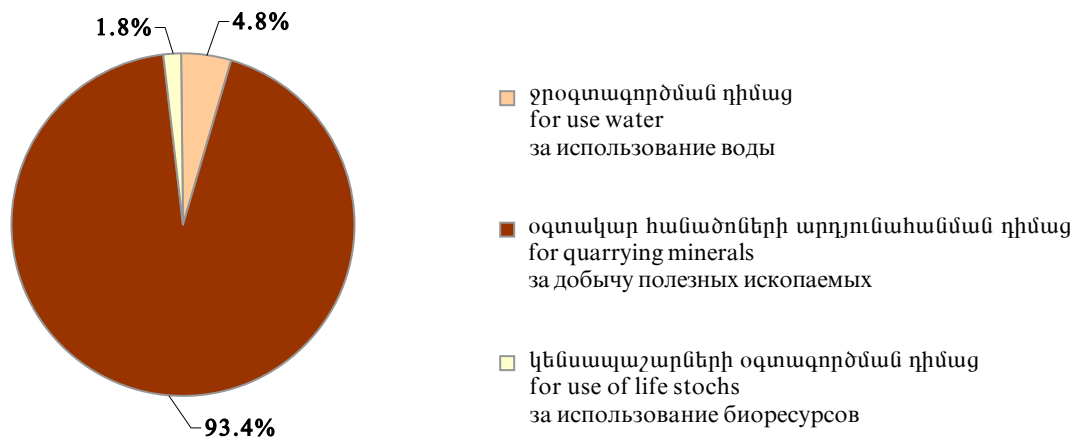
ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՎՃԱՐՆԵՐՆ ԸՍՏ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ 2007 թվականին
PAYMENTS FOR ENVIRONMENT PROTECTION BY DIRECTIONS 2007
ПРИРОДООХРАННЫЕ ПЛАТЕЖИ ПО НАПРАВЛЕНИЯМ В 2007 году

տոկոսներով՝ ընդամենի նկատմամբ - in percents of total - в процентах к итогу

ԲՆՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԴԻՄԱՑ ՎՃԱՐՆԵՐՆ ԸՍՏ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ 2007 թվականին
PAYMENTS FOR USE OF NATURAL RESOURCES BY DIRECTIONS 2007
ПЛАТА ЗА ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЕ ПО НАПРАВЛЕНИЯМ В 2007 году

տոկոսներով՝ ընդամենի նկատմամբ - in percents of total - в процентах к итогу

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԾԱԽՍԵՐՆ ԸՍՏ ՈԼՈՐՏՆԵՐԻ 2007 թվականին
CURRENT EXPENDITURES OF ENVIRONMENT PROTECTION BY SPHERES 2007
ТЕКУЩИЕ ПРИРОДООХРАННЫЕ ЗАТРАТЫ ПО СФЕРАМ В 2007 году

տոկոսներով՝ ընդամենի նկատմամբ - in percents of total - в процентах к итогу

